

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

Helsinki 19.10.2010
Asianro 2010–00609
Viitenro OM 1/51/2010
Asia Lausunto äänioikeusikärajatyöryhmän raportista ”Nuorten ääni - aikuisten urna?” (oikeusministeriön julkaisusarja Mietintöjä ja lausun-
toja 49/2010)

Oikeusministeriölle

Kirkkohallituksen mielestä työryhmän raportti antaa arvokasta tietoa nuorten äänestyskäyttäytymisestä ja on riittävän kattava. Kirkkohallitus haluaa kuitenkin tässä lausunnossaan kartoittaa aihetta kirkon näkökulmasta aiempien tutkimus- ja tilastotietojen avulla. Samalla tuodaan esille, millä tavoin kirkko on pyrkinyt aktivoimaan nuoria äänestäjiä osallistumaan seurakuntavaaleihin 2010.

Äänioikeusikäraja seurakuntavaaleissa

Kuten raportissa todetaan, äänioikeusikäraja seurakuntavaaleissa alennettiin 16 vuoteen kirkkolain (689/2008) muutoksella, joka tuli voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009. Lainmuutosta perusteltiin muun muassa sillä, että nuorilla on rippikou-
lun jälkeen tuoretta ja riittävänä pidettävää tietämystä osallistua seurakunnan toi-
mintaan ja hallintoon. Muutoksen arvioidaan lisäävän nuorten kirkollista äänes-
tysaktiivisuutta ja vaikuttamista seurakuntien toimintaan ja hallinnon kehittämisek-
si vastaamaan nykyistä paremmin myös nuorempien ikäluokkien omia tavoitteita ja
tarpeita. Sen on myös arvioitu vaikuttavan siihen, että kirkkovaltuustoihin ja seura-
kuntaneuvostoihin valitaan nykyistä enemmän nuoria jäseniä. Samalla tämän vai-
kuttamismahdollisuuden ja sen käyttämisen arvioidaan lujittavan sitoutumista en-
tistä myönteisemmin ja kiinteämmin kirkon jäsenyyteen, aktiiviseen toimintaan
seurakunnassa ja seurakunnan tarjoamien palvelujen hyödyntämiseen myös opiske-
lun ja työn johdosta uudelle paikkakunnalle tapahtuvan muuton jälkeen. Siten
lainmuutoksen vaikutuksissa painotettiin pitkälti samoja seikkoja kuin raportin
äänioikeusikärajan laskua puoltavissa lausunnoissa.

Uutta äänioikeusikärajaa sovellettiin ensimmäisen kerran Salossa ja Uudessakau-
pungissa järjestetyissä ylimääräisissä seurakuntavaaleissa syyskuussa 2009. Valta-

kunnallisesti uutta ikärajaa sovelletaan ensimmäisen kerran tämän vuoden marraskuussa järjestettävissä seurakuntavaaleissa.

Nuorten aktiivisuus seurakuntavaaleissa

Seurakuntavaaleissa valittujen luottamushenkilöiden ikäjakauman on katsottu vastaavan paljolti äänestäneiden ikäjakaumaa. Vuoden 2002 seurakuntavaaleissa valituista päättäjistä kuusi prosenttia oli alle 30-vuotiaita ja 13 prosenttia 30–39 -vuotiaita. Vuonna 2006 toimitetuissa seurakuntavaaleissa iältään 18–24 -vuotiaita äänestäneistä oli vain viisi prosenttia ja 25–34 -vuotiaita 10 prosenttia. Seurakuntavaaleissa valituista luottamushenkilöistä alle 30-vuotiaita oli seitsemän prosenttia. Lähes kaksi kolmasosaa tuolloin valituista oli yli 50-vuotiaita ja yli 60-vuotiaita oli kolmannes.

Vuoden 2010 seurakuntavaaleissa ehdokkaita on yhteensä 22 541. Heistä 9,5 % on alle 30-vuotiaita. Alle 20-vuotiaiden osuus on 2,5 % kaikista ehdokkaista. Ehdokkaiden keski-ikä on 51,5 vuotta. Nuorten osuus ehdokkaista on huomattavasti keskiarvoa suurempi seurakuntayhtymissä. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on pelkästään nuorten ehdokaslistoja sekä Helsingissä että Espoossa. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä nuorten ehdokkaiden osuus on lähes 17 %.

Salossa ja Uudessakaupungissa toteutettiin tämän vuoden puolella kyselytutkimus nuorten osallisuudesta seurakuntavaaleissa 2009. Salossa nuorten äänestysprosentti oli noin 11 % ja Uudessakaupungissa 14,3 %. Tutkimus suunnattiin toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille. Kyselyyn vastanneiden äänestysprosentti oli ollut 11,7 %. Suurin merkitys äänestysaktiivisuudella on nuorten omalla ja perheen osallistumisella seurakunnan toimintaan. Äänestämisen syyksi neljännes nuorista ilmoitti mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Myös vanhempien kehotuksella oli merkitystä äänestysaktiivisuuteen. Uutuudenviehätyksen eli halun päästä kokeilemaan äänestystä ilmoitti 15,4 % äänestämisensä syyksi. Ehdokkaan valintaan vaikuttaneista tekijöistä tärkeimpiä nuorille olivat, että ehdokas on heille entuudestaan tuttu (53,8 %), ehdokkaan arvot (46,2 %) ja ehdokkaan ikä (30,8 %).

Näkökulmia äänioikeusikärajan alentamiseen

Työryhmäraportissa on ansioituneella tavalla pohdittu eri näkökulmia äänestysikärajan alentamiseen. Yhtenä tärkeänä tekijänä Kirkkohallitus pitää nuorille annettavaa mahdollisuutta myötävaikuttaa päätöksiin, joista he kantavat tulevana aikuisina seuraukset. Myös odotus siitä, että nuorten näkemysten painoarvo nousee päätöksenteossa, on tärkeää.

Edellä mainitussa Salon ja Uudenkaupungin seurakuntavaaleihin kohdistuneessa tutkimuksessa useimmat nuoret ilmoittivat äänestämisen syyksi halun vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Myös vuonna 2006 valmistuneen tutkimuksen mukaan seurakunnan nuoret luottamushenkilöt toimivat luottamustehtävässään ennen kaikkea siksi, että heillä on halu vaikuttaa (*Harri Palmu: Tahto vaikuttaa – Seurakun-*

nan nuorena luottamushenkilönä, Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisu 10). Erityisesti he haluavat vaikuttaa seurakuntatyön kehityssuuntiin, mutta kaipaavat tutkimuksen mukaan toisaalta lisää päätösvaltaa seurakunnan työn painopisteistä päätettäessä. Nuoret pitivät seurakunnan luottamustehtävissä toimivien tärkeimpänä ominaisuutena halua palvella seurakuntaa eli sitoutumista seurakuntaan ja sen toimintaan. Sen sijaan vuoden 2006 tutkimuksen mukaan 89 % katsoi, että seurakunnan luottamushenkilölle ei ole tärkeää toimia aktiivisesti politiikassa.

Äänestysikärajan alentamisen kasvatuksellinen tehtävä

Työryhmäraportin mukaan, jos toiseen asteen opiskelijoilla olisi äänioikeus, äänestäminen voitaisiin paremmin kytkeä koulun demokratiakasvatukseen ja opetukseen. Kirkkohallitus on asiasta samaa mieltä.

Nuorten, oppilaitosten ja seurakuntien aktivoimiseksi seurakuntavaaleissa 2010 Opetushallitus lähetti marraskuussa 2009 yhdessä Kirkkohallituksen kanssa lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille sekä seurakunnille ja seurakuntayhtymille suunnatun kirjeen, jossa kannustetaan lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia sekä paikallisia seurakuntia yhteistyöhön ennakkoäänestyspaikkojen järjestämiseksi seurakuntavaaleissa. Tavoitteena on ollut tarjota laajasti ennakkoäänestysmahdollisuus nuorille heidän arkipäiväänsä sovitetusti. Samalla on kehoitettu ajankohtaisesti toteutettuun demokratiakasvatukseen, joka luo pohjaa aktiiviselle kansalaisuudelle. Lisäksi on kiinnitetty huomiota siihen, että nuoria on mahdollista ottaa mukaan vaalipaikan järjestelyihin ja vaalin toteuttamiseen. Ennakkoäänestyspaikkoja onkin usealla paikkakunnalla järjestetty lukioihin, ammatillisiin oppilaitoksiin sekä myös kirjastoihin.

Seurakuntavaalien yhteydessä seurakuntien nuorisotyöntekijät ovat myös demokratiakasvattajan roolissa. Heitä on kehoitettu keskustelemaan nuorten kanssa osallisuudesta, vaikuttamisesta ja johtajuudesta. Tavoitteena on ollut nuorten kuunteleminen ja heidän esittämien asioiden nostaminen paikkakuntaakohtaisesti osaksi vaaliteemoja.

Nuorten aktivoiminen vuoden 2010 seurakuntavaaleissa

Seurakuntavaaliviestinnässä on tänä vuonna erityinen painopiste - nuoret 16–17-vuotiaat äänestäjät. Seurakuntavaalien julkisuuskampanjassa keskeinen teema on ollut ”Ensimmäinen kerta”, jolla viitataan sekä 16-vuotiaiden äänioikeuteen että uusiin ehdokkaisiin.

Julkisuuskampanjan keskeisessä roolissa on Internet, jonka sivusto www.seurakuntavaalit.fi on kaikille äänestäjille suunnattu. Sivuston näkökulma oli aluksi seurakuntien palvelemisessa, mutta sen jälkeen painopiste on ollut ehdokkaissa ja tällä hetkellä äänestämässä. Lokakuun lopulla avataan myös vaalikone, joka tukee äänestyspäätöstä. Sivustojen materiaalissa on myös ensikertalaisten näkökulma otettu huomioon. Lisäksi sosiaalinen media on otettu mukaan vaalivies-

tintään. Facebookissa on ”minäkin äänestän” –ryhmä sekä monia muitakin vaalialheeseen liittyviä ryhmiä.

Kirkkohallituksen kanssa yhteistyössä on ollut Nuorten Keskus ry, jonka sivusto www.ensimmäinenkerta.fi on suunnattu nuorille äänestäjille, nuorille (alle 30-vuotiaille) ehdokkaille ja nuorten kannustajille. Sivustosta löytyy lisäksi materiaalia kouluille, oppilaskunnille ja oppilasjärjestöille.

Tietoa seurakuntavaaleista on jaettu jo kesän aikana erilaisissa nuorten tapahtumissa. Ennakkoäänestyksen alkaessa suurimmissa kaupungeissa järjestetään nuorille vaalien ’kick-off’ tapahtumia ja lisäksi vaaleista tulee juttuja nuortenlehtiin. Nuorille suunnattu metallimessu-kiertueen yhteydessä on myös jaettu vaalitietoutta ympäri Suomea.

Viestinnän perustavoitteena on ollut se, että seurakuntalaiset tiedostavat tulevat vaalit sekä sen, mistä vaaleissa on kysymys, miksi kannattaa äänestää, missä äänestetään ja milloin sekä kuka saa äänestää.

Arkkipiispa

Kari Mäkinen

Kirkkoneuvos

Pirjo Pihlaja